

Střípky z 36. ročníku festivalu Forfest

VOJTĚCH MOJŽÍŠ

Forfest, mezinárodní festival současného umění s duchovním zaměřením, se letos v Kroměříži začátkem léta konal již po šestařicáté. S jeho ohlasy však bylo možné setkat se i v Kojetíně, Prostějově, Hodoníně, a v Hranicích na Moravě.

Forfest 2025 nabídl koncerty, přednášky, rozhovory, výstavy, kompoziční kurzy a dokonce i jeden literární večer. Jeho časovým centrem se stal poslední červnový týden, první akce se však uskutečnila již počátkem dubna.

Kompletní znění recenze naleznete na webu opusmusicum.cz.

Nicola Baroni (IT) – violoncello a elektronika, Massimiliano Messieri (RSM) – performer, elektronika

Neděle 4. května v 16:00 hodin, Muzeum Kroměřížska, Expozice Maxe Švabinského

Violoncellista Nicola Baroni. Foto archiv festivalu

Komorní koncert, na němž vystoupil italský violoncellista **Nicola Baroni**, byl sestaven ze skladeb pro sólový nástroj. Interpret do své produkce však zařadil i realizace, které

využívají živou elektroniku. V tomto směru je významná jeho umělecká spolupráce se skladatelem a performerem **Massimilianem Messierim** ze San Marina, kterého na kroměřížském Forfestu vidáme a slyšíme velmi často a rádi. Vždy totiž přijde s něčím novým, originálním.

Na úvod svého kroměřížského vystoupení Baroni zařadil *Ricercatu č. 2* pro sólové violoncello od italského skladatele ze 17. století Giovanni Battisty Degli Antoniho. Provedení nevyznělo příliš přesvědčivě, zejména po intonační stránce. Distonacemi bylo poznamenáno rovněž provedení obou skladeb Krzystofa Pendereckého (*Capriccio per Siegfried Palm* a *Sarabanda J. S. Bach in memoriam*). Intonačně nejisté bylo i provedení skladby *Capriccio č. 1* od dalšího Itala, Josepha Ferdinanda Dall'Abaco, žijícího ve století osmnáctém.

Mnohem pevnější půdu pod nohama interpret našel při realizaci avantgardních skladeb 20. století. Autorem skladby *Ygghur* je Ital Giacinto Scelsi, pokračovatel Schönbergovy školy, témbrovými a artikulačními zvláštnostmi se vyznačuje i skladba *Křivka s plošinou* od Angličana Jonathana Harveye.

Dvě závěrečné skladby Baroniho kroměřížského vystoupení byly ve znamení violoncella spojeného s živou elektronikou. *Petals* je název skladby finské skladatelky Kaiji Saariaho, *VAV - žalm* pro violoncello a elektroniku napsal Massimiliano Messieri.

Sedm velkých gongů

Sobota 7. června v 15:00 hodin, Zahradní ateliér Kroměříž

Pod názvem „Sedm velkých gongů“ se v rámci Forfestu 2025 uskutečnil koncert bicích nástrojů. S hodinovým programem se na něm

představila dvojice interpretů, **Miroslav Noe** a **Petr Kohl**. Byla to akce svým způsobem ojedinelá. Nejruznějšími perkusivními technikami byla na ní rozeznívána sada různě velkých idiofonů. Hráči prokázali značnou profesionální vyspělost bohatstvím nabídky hráčských technik, s jejichž pomocí předestřeli nečekaně rozmanitou paletu zvukových efektů.

Miroslav Noe. Sedm velkých gongů. Foto archiv festivalu

Každé jejich vystoupení, jak sami uvádějí, je novou hudební kompozicí. Nástroje totiž rozeznívají bez jakéhokoliv předem stanoveného, notovým zápisem či projektem formulovaného tvůrčího záměru. Jde tedy jen o spontánní improvizaci spojenou s řadou vizuálně vděčných efektů. Dojem z takové produkce je dvojitý. Na jedné straně si obdiv zaslouží hloubka, detailní propracovanost přístupu k jen úzce vymezenému instrumentálnímu arzenálu, a s tím související interpretační vyspělost, na druhé straně však toto vystoupení, žel, postrádá hlubší koncepčnost či jakýkoliv zřetelný tvůrčí záměr. K tomu, abychom tyto kroměřížské zvukové kreace mohli považovat za hudební kompozice v tom pravém slova smyslu, má tedy počinání dua Noe Kohl ještě daleko.

Josef Adamík (CZ) – Písničky pro děti

Středa 18. června v 15:00 hodin, Koncertní sál ZUŠ Kojetín

Josef Adamík, český skladatel (29. června 1947 – 3. července 2009), žák Bohuslava Řehoře a Milošlava Ištvana se vyznačoval skromným životním stylem a přímočarým přístupem k hudební tvorbě. Jeho kompozice nejsou efektní, o to více však v nich nalézáme nápaditost a citovou hloubku. Podstatnou část Adamíkova snažení zaujímá tvorba pro děti. Písničky věnoval dětem, které vyučoval.

Na koncertě, na němž se interpretačně podílely děti z místní základní umělecké školy, zazněl nejen Adamíkův cyklus pro děti *Dobrou noc a dobrý den* na texty Josefa Václava Sládka, ale i další cykly *Hádala se parapleta* a *Šlo povídlo na vandr* – dvacet písniček na texty Jana Vodňanského. Ve všech třech případech jde o tvorbu, která nalézá uplatnění nejen na ZUŠ, ale i při hudební výchově na základních školách.

Vox Iuvenalis (CZ) – sborový koncert

Čtvrtek 19. června v 19:00 hodin, Chrám sv. Mořice Kroměříž

Vox Iuvenalis. Foto archiv festivalu

Na programu jediného sborového koncertu Forfestu 2025 byla výhradně duchovní tvorba.

Ve vzácné shodě s liturgickým kalendářem, na svátek Božího těla večer, vystoupil v chrámu sv. Mořice brněnský akademický sbor **Vox Iuvenalis**.

Na úvod bylo zařazeno *Ubi caritas*, jehož autorem je Ola Gjeilo. Hned první tóny naznačily, že posluchače tento večer čeká hluboký nejen duchovní, ale i umělecký zážitek. Mladá zástupkyně sbormistra **Marina Udodik** ladnými pohyby svých rukou položila důraz na jemnost a procítěnost výrazu sborového zpěvu. V následujících skladbách již řízení ensemblu převzal sbormistr **Jan Ocetek**, který pěvce vedl přesnými a jistými gesty.

Program pod jeho vedením pokračoval neobvyklou kompozicí, uvedenou pod názvem *Missa a variis auctoribus*. Jde o útvar, v němž každá část mešního ordinária pochází z pera jiného skladatele. Je třeba dodat, že všichni skladatelé svá zadání splnili velmi svědomitě, s hlubokým citem. Autorem *Kyrie* je Ola Gjeilo, *Gloria* napsal Knut Nystedt. Autorem *Creda* je Peter Graham. Zatímco všichni autoři zhudebnili latinské texty, Graham sáhnul po staroslověňštině. Proto tedy nikoliv *Credo*, ale *Věřuji*. Inspirace Janáčkovou Glagolskou je zde patrná. *Sanctus* a *Benedictus* pocházejí od Josého Vily, autorem *Agnus Dei* je Frank Martin, který svůj úsek obohatil o interpretační prvek dvojsborovosti. Ač by se mohlo zdát, že odlišnost autorových přístupů bude celkovému vyznění tohoto mešního cyklu na škodu, není tomu tak. Nabízí se naopak pozitivní dojem. Nepochybně jej lze vysvětlit jako důsledek spontánního sjednocení snah všech tvůrců pod emocionální silou a respektem k nadčasovému bohoslužebnému rituálu.

Se slavením Božího těla přirozeně souznělo rovněž zařazení *Lux aeterna* od Erica Ešenvaldse a *Magnum Mysterium* od Mortena Lauridsena.

Na závěrečnou část svého vystoupení se pěvci přesunuli z prostoru před oltářem nahoru na kůr k varhanám, odkud třemi kompozicemi připomněli originální tvůrčí odkaz estonského skladatele Arvo Pärta (*Cantate Domino*, *Salve Regina*, *De profundis*), doprovodného varhanního partu se ujala Emílie Adámková.

Vystoupení brněnských sboristů však rozhodně nevyznělo v temných odstínech. K výslednému dojmu svěžesti a radosti v závěru koncertu přispělo zařazení *Pražského Te Deum* pro sbor a varhany, které v přelomovém roce 1989, tak významném pro naši novodobou historii, zkomponoval Petr Eben.

Jozef Lupták (SK) – violoncellový recitál

Sobota 21. června v 16:00 hodin, Muzeum Kroměřížska, Expozice Maxe Švabinského

Violoncellista Jozef Lupták se skladatelem Vladimírem Godárem. Foto archiv festivalu

Do inspirativního prostředí Švabinského expozice byl zasazen koncert slovenského violoncellisty **Jozefa Luptáka**.

Na úvod jsme vyslechli tři skladby Vladimíra Godára, *O*, *Crux* – meditace pro sólové violoncello, *Passacaglia pro sólové violoncello* a *Pieta* – meditace pro violoncello. Skladby byly napsány v rozmezí let 1999 až 2025, ta třetí teprve nedávno,

až letos. Vzhledem k tomu, že mají podobný charakter, rozhodl se skladatel prezentovat je nyní jako kompaktní třídílný cyklus. Má mnohdy náročnou vícehlasou strukturu, všechny tři části poji duchovní obsah. Vstupní meditace je oslavou Kříže, prostřední polyfonní formou pasacaglie symbolizuje Kristovu Křížovou cestu, závěrečná se svým meditativním obsahem obrací k Panně Marii, Matce Boží. Je v ní ukryt citát z písně Karla Kryla. Tato třetí část zde v Kroměříži zazněla v moravské premiéře. Autor byl na koncertě přítomen, byl mile překvapen, když se dozvěděl, že se nachází v Krylově rodišti.

Skladba, která v programu následovala, je rovněž třívětým cyklem. Má strohý název *Kompozice pro violoncello, hlas a beatbox*. Jejím autorem je sám interpret, Jozef Lupták, dobře obeznámený s taji svého nástroje. Sáhl proto rovnou k nejnáročnějším virtuosním prvkům, V první větě, která nese název *Three in One*, se ozývají nejen struny, ale i lidský hlas, nenápadné vokální projevy samotného interpreta. Stejně jsou originálním způsobem obohaceny i následující části skladby, *6 Month* a *Song Without Words*.

V závěru svého vystoupení Jozef Lupták provedl *Suitu č. 6 D dur pro violoncello*, BWV 1012 Johanna Sebastiana Bacha. I zde, před kroměřížským festivalovým publikem, se prezentoval jako violoncellista bez technických problémů a s velkou fantasií. Nelze mu proto mít za zlé, když Bacha interpretuje po svém, tedy nikoliv s motorickou přesností, ale, nepochybně po zralých úvahách, záměrně s výraznými romantizujícími rubaty a bohatou škálou artikulací.

Jan Meisl (CZ) – akordeonový a autorský recitál

Čtvrtek 26. června v 16:00 hodin, Muzeum Kroměřížska, Expozice Maxe Švabinského

Nejen svojí délkou, ale i rozmanitostí se vyznačoval recitál Jana Meisla. Letos

jedenapadesátiletý umělec pochází z Jižní Moravy, hudbu studoval v Praze, Bratislavě a v Moskvě. Jeho vystoupení trvalo celé dvě hodiny, rovněž on je provázel svým vlastním průvodním slovem.

V prvé řadě se uvedl jako skvělý hráč na bajan. Svůj recitál zahájil provedením české, téměř legendární akordeonové kompozice *Zřícená katedrála* Václava Trojana. Interpret si tím hned v úvodu nasadil lačku opravdu vysoko, dílo zvládl obdivuhodným způsobem jak po technické, tak výrazové stránce. Rovněž provedení dvou skladeb Petra Fialy z autorova raného období – *Aforismy* a *Balady* bylo na vysoké technické a výrazové úrovni. Autor by jistě musel být s provedením spokojen. Vyvrcholením úvodní části Meislova recitálu bylo nesporně provedení nesmírně náročné, novátorské kompozice tatarské skladatelky Sofie Gubajduliny *Sonata Et expecto*, napsané přímo pro vyspělý akordeon typu bajan. Skladba již od samého počátku přímo hýří specifickými instrumentačními zvláštnostmi nástroje. Byla provedena přesvědčivě, dramaticky a se zaujetím.

Již tento přednesený program sám osobě by mohl být dostatečným obsahem samostatného akordeonového recitálu. Nikoliv však pro Jana Meisla, ten po krátké pauze pokračoval. Nyní však hrál výhradně svoji vlastní tvorbu. Nejprve přednesl trojice instruktivních skladbiček pro mladé akordeonisty – *Pierot*, *Harlekýn* a *Kolombína*, napsáno s lehkostí a hravostí (jako klavírní *Loutky* od Bohuslava Martinů), rovněž i další dva dětské tituly – *Invence D-dur*, *Passacaglia h-moll*, *Portréty hudební minulosti a současnosti* mají výchovné poslání, jak specificky akordeonové, tak obecně historicko-hudební.

Třemi následujícími skladbami se Meisl uvedl jako suverénní soudobý skladatel s osobitým názorem na tvorbu. *Má milá* – to jsou obsáhlé a barvitě variace na lidovou píseň, meditativní charakter má skladba *Adoramus te Domine*,

akordeonista v ní dokonce zpívá. *Modrý plamen* je naopak skladba ryze světská, tokátového charakteru a předpokládá skutečného virtuosa.

Pro závěrečný blok svého kroměřížského vystoupení si akordeonista a skladatel Jan Meisl přizval hráče na zobcové flétny **Vojtěcha Pálku**. Spolu přednesli tři Meislova dua – suitu *Údolí balkánských pyramid*, *Čarovný lektvar* a *Letní taneční večer*. Všechny tři dechové party, psané ve stylu balkánského folkloru s obdivuhodnou lehkostí a virtuozitou zahrál tento žák základní umělecké školy, jehož předností je především obdivuhodná virtuozita, čistá intonace, hbitost lehkost, a přitom i skromnost.

Ensemble OYO (IT) – komorní koncert

Úterý 1. července v 17:00 hodin, Chrám sv. Jana Křtitele, Kroměříž

Ensemble OYO. Foto archiv festivalu

Závěrečným koncertem 36. ročníku Forfestu Kroměříž se stalo vystoupení italského komorního instrumentálního souboru **OYO**. **Massimiliano Messieri**, tento dlouholetý příznivec festivalu, přivezl letos do Kroměříže OYO již podruhé. Měli jsme možnost vyslechnout jej i před rokem, tentokrát však do Kroměříže přijel v poněkud jiné sestavě a s jinou dramaturgií. Zatímco v rámci jubilejního 35. ročníku mladí

italští hudebníci hráli skladby ze svého vlastního repertoáru, tedy převážně italského, pro letošní Forfest nastudovali i dvě české kompozice, doporučené dramaturgií Forfestu.

Chrámové sólo pro klarinet, stručnou skladbu Pavla Zemka Nováka provedl **Edoardo Del Pra**, skladbu *Haiku II* pro sólové housle od Luca Ricciho přednesla **Viola Muzzi**. Skladbu podobného názvu od téhož autora, *Haiku III* pro sólový altsaxofon, nastudoval Edoardo Del Pra. Všechny tři skladby vykazují značnou podobnost, co se týče charakteru a volby výrazových prostředků. Autoři jemným způsobem využívají prvky mistrovské hráčské techniky, přitom však zůstávají jednoznačně na diatonickém základě. Pomalé meditativní melodie dodávají výrazu rozvážnost a lyrický výraz.

Následující skladba, *Vzpomínka na moře* od Marianny Actio, je cyklickým útvarem pro smyčcové kvarteto, v němž se v závěrečné třetí větě ke kvartetu připojí sopránové sólo. Jedná se o poslechově nenáročnou kompozici, v níž rovněž převažují diatonické postupy.

Poněkud výbojnější skladbou je meditace *Probuzení v parnu lesa* pro klarinet a smyčce Massimiliana Messieriho. Ani tato hudba neskrývá jasně diatonický základ, přírodní inspirace vzdáleně připomíná častý výskyt tremol. Klarinet v této skladbě nemá sólistické ambice, je jen drobným témbrovým ozvláštňením smyčcového zvuku.

Skutečně závažným vyvrcholením koncertu, a tedy i celého Forfestu, se stala duchovní kantáta *Lava me* (Umyj mě) pro soprán a smyčcové kvarteto na slova Žalmů a bulharského mystika Petra Danova od ostravského skladatele Jana Grossmanna. I tato skladba se do repertoáru Ensemble OYO dostala rovněž z podnětu dramaturgie Forfestu, která chtěla v programu koncertu mladých italských hudebníků organicky prolnout soudobou italskou hudbu s českou.

Grossmannovo rozsáhlé cyklické dílo klade vysoké nároky na vokální part, nejen po technické stránce (velký hlasový rozsah, výdrž, náročná ensemblová spolupráce), ale zejména po stránce výrazové (dílo je hlubokým apelem víry a lásky). Ruská sopranistka **Anastasia Egorová**, podala obdivuhodný, procitěný výkon. O její vysoké profesionalitě svědčí i to, že dílo nastudovala bez konzultací se skladatelem. Navzdory tomu svým zaujatým přístupem skladbě dodala nejen estetickou, ale i myšlenkově mimořádnou obsahovou hloubku.

Forfest Kroměříž 2025 je minulostí, ať žije Forfest 2026. Svoji jedinečnou koncepcí tento festival obohacuje kulturu v regionu Střední Moravy, umělecké dění v celé České republice a má dobré jméno i na mezinárodní scéně.